

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12.12.2017, sp. zn. 6 Tdo 1524/2017, ECLI:CZ:NS:2017:6.TDO.1524.2017.1

Číslo: 49/2018

Právní věta:

Pochybení spočívající v tom, že opis obžaloby nebyl doručen obhájci nejpozději s vyrozuměním o konání hlavního líčení (§ 196 odst. 3 tr. ř.), představuje vždy vadu řízení, které předcházelo rozsudku soudu prvního stupně. Za podstatnou vadu řízení ve smyslu § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. lze považovat takové pochybení jen tehdy, když z konkrétních souvislostí vyplývá, že mělo vliv na řádný výkon práva obhajoby, a tím i na správnost a zákonnost přezkoumávané části rozsudku, takže odůvodňuje zrušení napadeného rozsudku v odvolacím řízení.

Pokud však byl opis obžaloby řádně doručen obviněnému a z obsahu spisu je například zřejmé, že se obviněný sešel s obhájcem k poradě, oba projednali požadavky na rozsah a způsob provádění důkazů v hlavním líčení, obhájce o tom informoval soud, přičemž obhájce u hlavního líčení neupozornil na pochybení spočívající v nedoručení obžaloby, aktivně zde vykonával svá práva, přednesl závěrečnou řeč a opis obžaloby mu byl dodatečně doručen v řízení u soudu prvního stupně, nelze takovou vadu označit za podstatnou vadu. Její existence totiž nemohla mít vliv na výkon práva obhajoby do té míry, aby zpochybnila správnost a zákonnost přezkoumávaného rozsudku. Obdobně tato vada nemůže sama o sobě odůvodnit ani zrušení navazujícího rozhodnutí odvolacího soudu v řízení o dovolání.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 12.12.2017

Spisová značka: 6 Tdo 1524/2017

Číslo rozhodnutí: 49

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Obhájce, Obžaloba, Práva obviněného, Právo na spravedlivé soudní řízení

Předpisy: § 196 odst. 3 tr. ř.

§ 258 odst. 1 písm. a) tr. ř.

§ 265k odst. 1 tr. ř.

§ 265k odst. 2 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného O. O. proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 4. 1. 2017, sp. zn. 3 To 718/2016, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 22. 8. 2016, č. j. 4 T 17/2016-690, byl obviněný O. O. (dále „obviněný“, příp. „dovatel“) uznán vinným přečinem znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 2 tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se podle jeho skutkových zjištění dopustil tím, že

dne 29. 8. 2015 poté, co v době od 02:30 hodin do 03:17 hodin vnikl neuzamčenými vchodovými dveřmi do domu pro seniory W. v ulici N. N. v Č. K., vstoupil ve 4. patře budovy neuzamčenými dveřmi do pokoje, kde v tu dobu spaly R. S. a I. O., poté, co prohledal pokoj, přistoupil k lůžku spící R. S., stáhl si kalhoty, jednou rukou zakryl poškozené S. ústa, druhou rukou jí roztrhl inkontinenční plenu a sáhl jí do rozkroku, kde ji osahával na přirození, čímž se poškozená probudila, nemohla dýchat, proto se snažila jazykem uvolnit ústa, což se jí nakonec povedlo, zavolala na spolubydlící I. O. o pomoc, která zazvoněním přivolala sestru, načež si obžalovaný natáhl kalhoty a z pokoje odešel.

2. Obviněný byl za tento přečin a za sbíhající se přečin krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, jímž byl pravomocně uznán vinným rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 5. 2016, č. j. 3 To 268/2016-646, odsouzen podle § 185 odst. 1 tr. zákoníku za užití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody ve výměře 34 měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Současně byl zrušen výrok o trestu z rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 5. 2016, č. j. 3 To 268/2016-646, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž zrušením došlo, pozbyla podkladu.

3. O odvolání obviněného rozhodl Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 4. 1. 2017, č. j. 3 To 718/2016-919, tak, že je podle § 256 tr. ř. zamítl.

4. Zbývá dodat, že výše citovaná rozhodnutí soudů prvního a druhého stupně jsou v pořadí druhými meritorními rozhodnutími, jimiž byla řešena otázka viny dovolatele označeným přečinem, neboť původní rozsudek Okresního soudu ze dne 21. 3. 2016, č. j. 4 T 17/2016-558, byl zrušen rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 5. 2016, č. j. 3 To 268/2016-646, jímž byla nalézacímu soudu věc v části týkající se přečinu znásilnění vrácena k novému projednání a rozhodnutí.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti citovanému usnesení krajského soudu podal obviněný prostřednictvím své obhájkyne, resp. skrze jejího substituta Mgr. J. K., dovolání, jež opřel o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a písm. l) tr. ř.

6. Obviněný namítá, že odvolací soud nesprávně zamítl jeho odvolání, ačkoli řízení, které jeho rozhodnutí předcházelo, bylo zatíženo vadou spočívající v nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

7. Naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. shledává dovatel v porušení § 196 odst. 3 tr. ř., neboť jeho obhájci nebyla prakticky až do závěrečného hlavního líčení dne 22. 8. 2016 doručena obžaloba. Tím pak mělo dojít ke zkrácení jeho práv v trestním řízení. Existenci uplatněného dovolacího důvodu spatřuje dále zejména v tom, že skutek, jehož spácháním byl uznán

vinným, nevykazuje všechny znaky přečinu znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 2 tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku. Podle obviněného z provedení dokazování nevyplývá, že by jiného donutil k pohlavnímu styku či se o to alespoň pokusil. Výpověď poškozené R. S. v tomto směru není věrohodná. V návaznosti na vymezení znaků pokusu trestného činu dovolatel namítá, že jeho jednání bezprostředně nesměřovalo k dokonání trestného činu znásilnění. Z provedení dokazování totiž podle jeho názoru vyplynulo, že se poškozené nijak nedotýkal s cílem nezbytným pro naplnění uvedené skutkové podstaty. Pokud snad je pokus znásilnění soudy dovozován ze slovního spojení „... sáhl jí do rozkroku, kde ji osahával na přirození ...“, pak nic takového u hlavního líčení nebylo prokázáno. Výpověď poškozené (při její citaci ve svém oprávněném prostředku) označuje obviněný za zmatečnou, resp. rozpornou. Vyjadřuje své přesvědčení, že jeho jednání nelze kvalifikovat jako pokus znásilnění, nýbrž nejvýše „jako provinění mimotrestní“.

8. Obviněný proto navrhl, aby Nejvyšší soud usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 4. 1. 2017, č. j. 3 To 718/2016-919, jakož i rozhodnutí na ně obsahově navazující, zrušil.

9. Nejvyšší státní zástupce se k dovolání obviněného vyjádřil prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“). Ten ve vztahu k prvně uvedené výhradě, kterou obviněný vznesl vůči procesnímu postupu nalézacího soudu, odkázal na své vyjádření vztahující se k dovolání obviněného proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 5. 2016, č. j. 3 To 268/2016-646.

10. Podle státního zástupce nelze na podkladě spisového materiálu spolehlivě vyvrátit tvrzení dovolatele, že jeho obhájci nebyla řádně doručena obžaloba. Přes tuto pravděpodobnou vadu však podle jeho mínění k porušení práva na spravedlivý proces a práva na obhajobu nedošlo. Je zřejmé, že v posuzovaném případě nebylo chybějící doručení obžaloby obhájcem ani obviněným namítáno až do pravomocného skončení věci. Formálně vadný postup spočívající v jejím nedoručení proto nebyl (a v důsledku nečinnosti obhájce ani nemohl být) zhojen. Současně je podle státního zástupce nepochybné, že vytýkaná formální vada neměla z pohledu materiální stránky negativní dopad na výkon obhajoby a na spravedlivý proces jako takový. V návaznosti na uvedené připomenul závěry plynoucí např. z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2014, sp. zn. [5 Tdo 178/2014](#) (v němž byla krom jiného řešena dovolací námitka spočívající v tom, že obhájce obviněného neměl z důvodu procesního pochybení orgánů činných v přípravném řízení doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání). Z uvedeného rozhodnutí lze v obecné rovině dovodit, že možnost vlivu určité procesní vady na spravedlivý proces nelze hodnotit abstraktně, nýbrž vždy v podmínkách konkrétního případu a podle jeho okolností. Nejde přitom o zrelativizování či zlehčování nezákonného postupu orgánů činných v trestním řízení při zajišťování práva na obhajobu, ale o rozumný pohled na dodržování zákonem stanovených pravidel spravedlivého procesu, který jedině může vést ke spravedlivému rozhodnutí, odlišený od ryze formálního pohledu na tato pravidla bez přihlídnutí ke konkrétní věci a jejímu celkovému průběhu.

11. V posuzované věci byla obviněnému i jeho obhájci řádně doručena usnesení o zahájení trestního stíhání, stejně jako usnesení státní zástupkyně rozhodující o stížnosti proti zahájení trestního stíhání, či např. jednotlivá vazební rozhodnutí. Stejně tak byli obviněný i obhájce vyrozuměni o podání obžaloby (byť pravděpodobně obhájce fyzicky obžalobou nedisponoval) a oba byli přítomni hlavnímu líčení dne 17. 2. 2016, kdy byla obžaloba státní zástupkyní přednesena. Její obsah byl tedy oběma velmi dobře znám. Oba dva pak měli možnost účastnit se hlavních líčení, klást dotazy, vyjádřit se. Ze spisového materiálu přitom vyplývá, že obhájce těchto práv také aktivně využíval. Zjištěnou procesní vadu je proto třeba označit sice za formální pochybení, které však z materiálního hlediska porušení práva obviněného na obhajobu a práva na spravedlivý proces nezakládá.

12. Pokud je snad naznačená nečinnost obhájce v dovolání nazývána jako legitimní součást obhajovací strategie, je spíše namístě ve shodě s Krajským soudem v Českých Budějovicích (k tomu

viz str. 7 rozsudku ze dne 11. 5. 2016, sp. zn. 3 To 268/2016) vyjádřit jisté pochybnosti o etické úrovni obhajoby.

13. K výtce obviněného o nedodržení lhůty pěti pracovních dnů v souvislosti s vyrozuměním obhájce o hlavním líčení státní zástupce (při připomenutí toho, že obviněný ani obhájce v průběhu hlavních líčení takovou vadu nenamítali) poukázal na fakt, že se jí zabýval již odvolací soud, který z doručovacích dokladů založených ve spise zjistil, že obhájce i obviněný byli o termínech hlavních líčení vždy řádně a včas vyrozuměni (k tomu viz odstavec na str. 6-7 rozsudku ze dne 11. 5. 2016, sp. zn. 3 To 268/2016).

14. K námitkám dovolatele, jejichž podstatou je to, že popírá, že by jeho jednání bezprostředně směřovalo k dokonání trestného činu znásilnění a že by bylo vedeno úmyslem předpokládaným skutkovou podstatou trestného činu znásilnění, státní zástupce uvedl, že se s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. mívá a přezkumnou povinnost Nejvyššího soudu založit nemohou. Dovovatel je totiž uplatnil výlučně na podkladě zpochybňování skutkových zjištění soudů, když s poukazem na - podle jeho názoru - rozporuplnou a nevěrohodnou výpověď poškozené R. S. především dovedl, že poškozené se na intimních místech nedotýkal. To je však v příkrém rozporu se skutkovými zjištěními učiněnými nalézacím soudem a potvrzenými soudem odvolacím. Z těch vyplývá, že poškozený po vniknutí do domu pro seniory W. cíleně hledal pokoj obývaný ženami. Poté, co vnikl do pokoje poškozené a svědkyně O., pobýval zde dvacet devět minut, aniž by cokoli odcizil. K poškozené se musel dostat přes pelest postele, stáhl si kalhoty (mj. sama poškozená potvrdila, že poté, co se vzbudila a podařilo se jí ruku obviněného ze svých úst odtlačit, si tento natáhl kalhoty zpět), roztrhl jí inkontinenční plenu a osahával ji v rozkroku na přirození na holém těle. Sexuální motiv jednání obviněného je tak přes absenci jeho doznání nepochybný. S přihlédnutím ke skutečnosti, že poškozenou byla téměř devadesátiletá žena odkázaná na pomoc ostatních (a tedy žena fyzicky bezbranná), v počátku jednání obviněného navíc spící, je zřejmé, že obviněný se skutku dopustil zneužitím její bezbrannosti. Tato zjištění přitom nalézací soud učinil na podkladě nikoli jen výpovědi samotné poškozené, která vyjma drobných rozdílů způsobených věkem vypovídala o podstatných okolnostech vždy stejně, ale rovněž po zohlednění důkazů ostatních, mj. výpovědí zbylých svědkyň (O., N., B., Č., V.), či po zhlédnutí kamerového záznamu z domu pro seniory. Jednání obviněného bylo zcela po právu kvalifikováno jako přečin znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 2 tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku.

15. Pokud pak jde o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., obviněný ho uplatnil v jeho druhé variantě, tj. s odůvodněním, že usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích bylo jeho odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně zamítnuto, přestože v řízení mu předcházejícím byl dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Tak tomu však vzhledem ke shora uvedenému není, neboť rozhodnutí Okresního soudu v Českém Krumlově na nesprávném právním posouzení skutku ani jiném nesprávném hmotněprávním posouzení nespočívá. Proto tedy ani rozhodnutí soudu druhého stupně není vadné ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř.

16. Protože podle státního zástupce bylo dovolání obviněného podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř., navrhl, aby bylo odmítnuto podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř.

III.

Přípustnost dovolání

17. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda v této trestní věci je dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit, a zda jej podala osoba oprávněná. Shledal přitom, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř. Dále zjistil, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm.

b), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), přičemž splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

IV. Důvodnost dovolání

18. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vyjádřených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněným vznesené námitky naplňují jím uplatněné dovolací důvody.

19. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud musí – s výjimkou případu tzv. extrémního nesouladu – vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

20. Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotněprávních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

21. Ze skutečností výše uvedených vyplývá, že východiskem pro existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. jsou v pravomocně ukončeném řízení stabilizovaná skutková zjištění vyjádřená především v popisu skutku v příslušném výroku rozhodnutí ve věci samé, popř. i další soudem (soudy) zjištěné okolnosti relevantní z hlediska norem hmotného práva (trestního, ale i jiných právních odvětví).

22. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. je dán tehdy, pokud bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k). Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. tedy může být naplněn ve třech různých situacích. K prvním dvěma (alternativa první) dochází tehdy, kdy rozhodnutí nadřízeného soudu je vydáno, aniž bylo napadené rozhodnutí meritorně přezkoumáno, tj. (1.) byl řádný opravný prostředek zamítnut z tzv. formálních důvodů podle § 148 odst. 1 písm. a) či b) tr. ř. nebo podle § 253 odst. 1 tr. ř., přestože nebyly splněny procesní podmínky stanovené pro takové rozhodnutí, nebo (2.) bylo-li odvolání odmítnuto pro nesplnění jeho obsahových náležitostí podle § 253 odst. 3 tr. ř., ačkoli oprávněná osoba nebyla řádně poučena nebo jí nebyla poskytnuta pomoc při odstranění vad odvolání (viz § 253 odst. 4 tr. ř.). Třetí případ (alternativa druhá) představuje situace, kdy řádný opravný prostředek byl zamítnut z jakýchkoli jiných důvodů, než jsou důvody uvedené výše (varianta první), ale řízení předcházející napadenému rozhodnutí je zatíženo vadami, které jsou ostatními

dovolacími důvody podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř.

23. Přezkoumával-li soud druhého stupně některé napadené rozhodnutí uvedené v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř. na podkladě řádného opravného prostředku (odvolání nebo stížnosti) věcně a zamítl jej vzhledem k tomu, že neshledal takový řádný opravný prostředek důvodným [a to u odvolání podle § 256 tr. ř. a u stížnosti podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř.], pak je možno dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. uplatnit jen v jeho druhé alternativě, tj. byl-li v řízení, které předcházelo uvedenému zamítavému rozhodnutí, dán důvod dovolání uvedený v písm. a) až k) ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. Podstatou této alternativy dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. je skutečnost, že dovolateli sice nebylo odepřeno právo na přístup k soudu druhého stupně, ale tento soud – ač v řádném opravném řízení věcně přezkoumával napadené rozhodnutí soudu prvního stupně – neodstranil vadu vytýkanou v řádném opravném prostředku, zakládající některý z dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř., nebo navíc sám zatížil řízení či své rozhodnutí takovou vadou.

24. Z hlediska rozhodování dovolacího soudu je vhodné připomenout, že Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy. Fundovanou argumentaci tohoto mimořádného opravného prostředku má zajistit povinné zastoupení obviněného obhájcem – advokátem (§ 265d odst. 2 tr. ř.).

25. Na podkladě těchto východisek přistoupil Nejvyšší soud k posouzení dovolání obviněného.

26. Námitky dovolatele nelze hodnotit ani jako formálně naplňující jím zvolený důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť nenapadají nesprávnost hmotněprávního posouzení soudy zjištěného skutkového stavu, nýbrž jednak samotná skutková zjištění nalézacího soudu (formou polemiky se závěry, jakého jednání se na místě činu dopustil), jednak procesní činnost nalézacího soudu.

27. Jak již výše řečeno, Nejvyšší soud není v rámci dovolacího řízení oprávněn přezkoumávat skutková zjištění nalézacího soudu, když s výjimkou tzv. extrémního nesouladu musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak jej popsal soud prvního (event. druhého) stupně ve výroku odsuzujícího rozsudku. Rovněž tak není oprávněn kasaci napadeného rozhodnutí založit na zjištění procesních pochybení soudů nižších stupňů, pokud tato nenaplnují některý ze zákonem upravených dovolacích důvodů, příp. pokud nenabývají rozměru, který již představuje zásah do základních práv obviněného, zejm. jeho práva na spravedlivý proces.

28. Pokud jde o námitku dovolatele o nedodržení ustanovení § 196 odst. 3 tr. ř. a jeho důsledků pro trestní proces s ním vedený, neshledává dovolací soud důvod k tomu, aby se odchýlil od toho, co ve vztahu k obsahově shodné námitce uvedl ve svém usnesení ze dne 6. 12. 2017, sp. zn. [6 Tdo 1523/2017](#). To zejména proto, že z obsahu spisu plyne, že při hlavním líčení konaném dne 22. 8. 2016, tj. po vrácení věci soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí, došlo ze strany nalézacího soudu k dodatečnému doručení opisu obžaloby přítomnému obhájci obviněného (viz protokol o hlavním líčení č. l. 682). Lze proto opětovně uvést následující skutečnosti.

29. Ne každé porušení procesního předpisu, resp. nedodržení veškerých jím formulovaných požadavků, vede k takovým deficitům, které je třeba z pohledu garantování práva obviněného na spravedlivý proces označit za odůvodňující kasaci napadeného rozhodnutí, a to zejména cestou mimořádného opravného prostředku. Obviněný zásah do realizace svého obhajovacího práva spatřuje v tvrzeném faktu, že jeho obhájci po celou dobu řízení před soudy nižších stupňů, resp. až do okamžiku částečného ukončení jeho trestního stíhání rozsudkem odvolacího soudu ze dne 11. 5. 2016, nebyla doručena obžaloba.

30. Ze spisu lze zjistit, že referátem ze dne 2. 2. 2016, jenž byl vypraven následujícího dne, dal předseda senátu kanceláři pokyn k tomu, aby (mimo jiné) obhájce obviněného zaslala vz. č. 16 tr. ř. (vyrozumění o konání hlavního líčení) společně s opisem obžaloby a přípisem (obsahujícím výzvu k vyjádření stran navrhovaných důkazů). Obhájce obviněného bylo vyrozumění o konání hlavního líčení doručeno prostřednictvím datové schránky dne 3. 2. 2016, z následné reakce (odpověď obhájce, resp. Mgr. K. soudu na č. l. 404) je nepochybné, že tato obdržela avizovaný přípis. Z uvedené odpovědi vyplývá, že obhájce se dne 8. 2. 2016, tj. téhož dne, kdy obviněnému byly doručeny zasílané písemnosti (mimo jiné i opis obžaloby), setkal s dovolatelem a tomuto „vysvětlil postup hlavního líčení a možnosti mu dané trestním řádem“. Obviněný pak prostřednictvím obhájce formuloval své požadavky stran rozsahu a způsobu (osobní výslech svědků) provádění důkazů v jeho trestní věci.

31. Přestože je nutno připustit, že ustanovené obhájce skutečně společně s vyrozuměním o konání hlavního líčení nebyl doručen i opis obžaloby, nelze pokládat za vědomou vadu nalézacího soudu to, že se věci započal zabývat, zejména když z protokolu o hlavním líčení plyne, že „zjistil dotazem u st. zástupce a obhájce, že pětidenní lhůta k přípravě od vyrozumění byla zachována“. Takovému závěru nasvědčovaly údaje na příslušných doručenkách. Ze strany obhajoby nebyly v tomto okamžiku vzneseny žádné námitky stran nedoručení listin (konkrétně opisu obžaloby), jejichž zaslání soudem zákon (§ 196 odst. 1 tr. ř.) předpokládá, a to nejpozději s vyrozuměním o hlavním líčení (§ 196 odst. 3 tr. ř.). Z protokolu o hlavním líčení dále plyne, že ještě před přednesem obžaloby státní zástupkyně byla „obhájce umožněna porada se svým klientem“, jakož i to, co zmínil ve svém vyjádření státní zástupce, tj. že obžaloba byla řádně přednesena a že obhájce (Mgr. K.) pak aktivně působil v procesu dokazování, a to jak při prvním hlavním líčení (č. l. 422–434), tak při hlavních líčeních konaných dne 29. 2. 2016 (č. l. 506–516) a dne 21. 3. 2016 (č. l. 545–557). K věci se obhájce souvisle vyjádřil i v rámci svého závěrečného návrhu (č. l. 552–554).

32. V dovolání namítaný nedostatek činnosti nalézacího soudu (pochybení spočívající v nezaslání opisu obžaloby) obviněný uplatnil až v rámci svého řádného opravného prostředku (č. l. 611–613 – podání obhájce, č. l. 614 a násl. – podání obviněného) proti prvnímu odsuzujícímu rozsudku ze dne 21. 3. 2016.

33. Z pohledu rozhodování dovolacího soudu o mimořádném opravném prostředku je třeba přisvědčit hodnocení obsaženému ve vyjádření státního zástupce, že vytýkaná vada nenabyla rozměru, který by měl svědčit o potřebě prolomení právní moci odsuzujícího rozhodnutí. V případě pravomocných rozhodnutí se totiž prvotně uplatňuje zájem na udržení právního stavu jimi nastoleného, tj. stability soudních rozhodnutí, nad nímž může oprávněně převýšit zájem obviněného tehdy, lze-li učinit odůvodněný závěr, že na napadeném rozhodnutí pro závažnost vady zatěžující buď vlastní rozhodnutí, nebo (případně současně i) řízení mu předcházející, nelze trvat. K takovému závěru ve věci posuzované dospět nelze.

34. Z celkového posouzení věci – skutečné realizace obhajovacího práva obviněným, ať již formou jeho procesní výpovědi, či v podobě jeho důkazních návrhů a vyjádření k prováděným důkazům, nebo v podobě procesní aktivity jeho obhájce – nelze dospět k závěru, že by se nedoručení opisu obžaloby obhájce negativně (a v daném směru zejména podstatně) projevilo v možnostech dovolatele v úplnosti realizovat zvolenou a efektivní obhajobu. Navíc, a to je podstatné pro rozhodování dovolacího soudu, ani samotný dovolatel ve svém mimořádném opravném prostředku nikterak nespécifikuje, v čem konkrétně k jeho poškození při výkonu obhajoby pochybením nalézacího soudu došlo (např. v podobě toho, jaké důkazní návrhy nemohl uplatnit, apod.). Je třeba připomenout, že dovolatel se ve svém mimořádném opravném prostředku omezuje na konstatování potencionálního následku („Došlo tak k porušení práva na spravedlivý proces, který mohl mít vliv na výsledek trestního řízení, zejm. pak porušení LZPS.“) bez jakékoli konkretizace skutečného poškození v oblasti obhajovacích práv.

35. Při zjištěních, že

- a) dovolatelem vznesené výhrady o nesplnění povinnosti, obsažené v procesních ustanoveních týkajících se přípravy hlavního líčení, ze strany soudu prvního stupně nenaplnují jím uplatněný důvod dovolání,
- b) namítaná procesní vada nedosahuje rozměru, který by věc přenášel do roviny porušení jeho základního práva,

nelze dospět k závěru, že by jím vznesená námitka měla odůvodnit kasaci dovoláním napadeného rozhodnutí.

36. V uvedeném směru lze toliko konstatovat, že je plně věcí obhajoby, jaké přístupy a procesní taktiku zvolí (zde míněno z hlediska časového uplatnění svých námitek, jejichž věcné opodstatněnosti si je vědoma), avšak s tím, že současně plně nese riziko možného neúspěchu v případě, že soudy nevyslyší její následně uplatněné nářky a nerozhodnou ve smyslu jejich představ. Takto je nutno přistupovat k obhájcem zastávanému přesvědčení, že je zásadně nerozhodné, kdy obhajoba své námitky vznese, resp. že je naopak žádoucí, aby tak učinila až v pozdějších stadiích řízení (viz tvrzení, že by např. bylo „proti logice obhajoby, aby při hlavním líčení byla vznášena námitka např. nesprávně obsazeného soudu, nebo že ve věci rozhodoval vyloučený soudce“, když „všechny námitky, byť jsou svým způsobem účelové, jsou právě ku prospěchu obviněného, a to i z důvodu možného opakování hlavního líčení, kdy nepochybně společenská nebezpečnost činu se prodlužováním trestního stíhání snižuje, *per analogiam* vede příp. k možnému uložení nižšího trestu“).

37. Uvedený přístup, tj. záměrné uplatňování výhrad, jež mohly být vzneseny podstatně dříve, až v pozdějších stadiích řízení (např. v podobě námitek mimořádného opravného prostředku) je totiž předmětem kritiky mj. i Ústavního soudu (srov. např. usnesení ze dne 9. 5. 2016, sp. zn. [II. ÚS 593/16](#), v němž označený soud uvedl, že odkazuje „... zejména s ohledem na zvyšující se trend uplatňování námitek ohledně nesprávného složení senátů, rozhodujících v trestněprávních věcech, na své dřívější nálezy ... podle nichž ústavní imperativ, podle kterého nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, je ochranou především proti libovolnému či účelovému obsazení jednajícího soudu ad hoc a nelze je zaměňovat za procesní prostředek, jímž by mělo být ex post zvráceno již vydané rozhodnutí. Je proto na účastníkovi soudního řízení, aby námitku porušení ústavní ochrany, plynoucí ze zásady o zákonném soudci, uplatnil bezprostředně poté, co skutečnosti ji odůvodňující se mu staly známy.“). I s přihlédnutím k tomu, že takový názor Ústavním soudem vysloven byl, je pro procesní strany předvídatelné, že uvedený typ námitek nebude vyslyšen soudem rozhodujícím o mimořádném opravném prostředku.

38. K uvedenému lze dodat, že trestní řád sice nikde *expressis verbis* neupravuje zásadu koncentrace řízení, která by zapovídala možnost pozdějšího uplatnění konkrétní námitky (procesní vady), na straně druhé je nezbytné připomenout, že trestní řízení je mimo jiné ovládáno zásadou rychlého procesu [trestní řád v ustanovení § 2 odst. 4 stanoví požadavek na co nejrychlejší projednání, aniž by to však bylo na úkor řádného objasnění věci či šetření práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, čímž navazuje na čl. 38 odst. 2 Listiny] a zásadou hospodárnosti (ekonomičnosti) procesu, jež sice není v trestním řádu výslovně zakotvena, avšak již lze dovodit z obecných principů činnosti státních orgánů. I s přihlédnutím k těmto zásadám je pak na dovolacím soudu, aby zvážil, zda namítaná vada je do té míry podstatná, aby byla s to odůvodnit kasaci pravomocného rozhodnutí. Ve věci posuzované tomu tak z důvodů výše uvedených není.

39. Co se týče soudu odvolacího - a uvedené má význam i ve vztahu k druhému obviněným uplatněnému dovolacímu důvodu - z hlediska svého rozhodování je v případě namítané procesní

vady vázán obsahem ustanovení § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř., podle něhož odvolací soud přistoupí ke zrušení napadeného rozsudku nebo jeho části pro podstatné vady řízení, které rozsudku předcházelo, zejména proto, že v tomto řízení byla porušena ustanovení, jimiž se má zabezpečit objasnění věci nebo právo obhajoby, jestliže mohly mít vliv na správnost a zákonnost přezkoumávané části rozsudku. Zrušení rozsudku je tak podmíněno zjištěním o kumulativním naplnění dvou zákonných podmínek, jimiž jsou podstatná vada řízení a její projev ve výsledku řízení (... vliv na správnost a zákonnost přezkoumávané části rozsudku). V uvedeném směru byla věc - ve vztahu k námitce o vlivu nedoručení opisu obžaloby obhájkyňi obviněného na další řízení - adekvátním způsobem posouzena odvolacím soudem již v jeho prvním rozhodnutí ze dne 11. 5. 2016.

40. Tuto část námitek dovolatele lze uzavřít konstatováním, že ač nedostatek spočívající v tom, že opis obžaloby nebyl doručen obhájci nejpozději s vyrozuměním o konání hlavního líčení (§ 196 odst. 3 tr. ř.), představuje vždy vadu řízení, které předcházelo rozsudku soudu prvního stupně, za podstatnou vadu řízení ve smyslu § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. lze považovat takový nedostatek jen tehdy, když z konkrétních souvislostí vyplývá, že měl vliv na řádný výkon práva obhajoby, a tím i na správnost a zákonnost přezkoumávané části rozsudku, takže odůvodňuje zrušení napadeného rozsudku v odvolacím řízení. Pokud však byl opis obžaloby řádně doručen obviněnému, z obsahu spisu je zřejmé, že se obviněný sešel s obhájcem k poradě, oba projednali požadavky na rozsah a způsob provádění důkazů v hlavním líčení, obhájce o tom informoval soud, přičemž obhájce u hlavního líčení neupozornil na pochybení spočívající v nedoručení obžaloby, aktivně zde vykonával svá práva, přednesl závěrečnou řeč a opis obžaloby mu byl dodatečně doručen v řízení u soudu prvního stupně, nelze takovou vadu označit za podstatnou vadu. Její existence totiž nemohla mít vliv na výkon práva obhajoby do té míry, aby zpochybnila správnost a zákonnost přezkoumávaného rozsudku. Obdobně tato vada nemůže sama o sobě odůvodnit ani zrušení navazujícího rozhodnutí odvolacího soudu v řízení o dovolání.

41. V dalším se Nejvyšší soud vypořádal s námitkami obviněného směřujícími proti správnosti učiněných skutkových zjištění a neshledal žádných důvodů k tomu, aby zasáhl do skutkových zjištění učiněných soudy nižších stupňů.

42. Protože výhrady dovolatele vůči právnímu posouzení skutku nevycházejí ze skutkových zjištění vyjádřených v napadených rozhodnutích, ústí výše uvedená konstatování do závěru (již výše zmíněného), že námitkami obviněného nedošlo ani k formálnímu naplnění jím uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

43. Naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. v jeho druhé variantě je podmíněno zjištěním vady, která zakládá některý z dovolacích důvodů upravených v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. Protože o existenci takového stavu nelze uvažovat, není naplněn ani tento druhý dovolatelem uplatněný důvod dovolání. S ohledem na uvedené rozhodl Nejvyšší soud o dovolání obviněného způsobem upraveným v § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř.